

Μουράτη Ε.¹ & Αναστασίου Σ.²

¹M.Ed. Επιστήμες της Αγωγής, ΕΑΠ ²Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επαγγελματική εξουθένωση αποτελεί σημαντική παράμετρο που μπορεί να επηρεάσει την αποτελεσματικότητα και παραγωγικότητα των εργαζομένων. Το υψηλό επίπεδο συναισθηματικής νοημοσύνης Διευθυντών/ντριών συνδέεται με την επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, τη συλλογική αποτελεσματικότητα τους ενώ παρατηρείται ότι η συναισθηματική νοημοσύνη συνδέεται αρνητικά με την επαγγελματική εξουθένωση (Leonova et al, 2021; Τσιγγίλης κ.ά., 2021; Σιόντη & Αναστασίου, 2022).

Στόχος της παρούσας έρευνας αποτέλεσε η πιθανή συσχέτιση της *Συναισθηματικής Νοημοσύνης* και της *Επαγγελματικής Εξουθένωσης* Διευθυντών/ντριών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- Στην έρευνα συμμετείχαν 91 διευθυντές/ντριες Δημοτικών Σχολείων της Γ' Περιφέρειας Αθηνών. Για τη μέτρηση του επιπέδου *Συναισθηματικής Νοημοσύνης* των διευθυντών/ντριών της έρευνας επιλέχθηκε η κλίμακα TEI Que SF (Petrides & Furnham, 2000).
- Για την εκτίμηση παραμέτρων επαγγελματικής εξουθένωσης, αξιοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο Maslach Burnout Inventory - Educators Survey (MBI – ES) των Maslach et al. (1996), το οποίο έχει μεταφραστεί και χρησιμοποιηθεί και στην Ελλάδα (Kokkinos, 2006; Παναγόπουλος κ.ά., 2016).
- Από το σύνολο των 126 διευθυντών/ντριών των Δημοτικών Σχολείων, συλλέχθηκαν 91 ερωτηματολόγια, με ποσοστό ανταπόκρισης 72,2%.
- Το δείγμα αποτελούνταν από 49 άνδρες (53,8%) και 42 γυναίκες (46,2%), με μέση ηλικία τα 54,7 έτη, 69 άτομα (75,8%) ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 50 έως 59 ετών. Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 60 ετών και άνω ήταν 16,5%, ενώ το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 40-49 είναι 6,6% και το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30 ετών -39 ήταν 1,1%.
- Ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha ήταν 0,864 για τη *Συναισθηματική Νοημοσύνη* και 0,830 για τις διαστάσεις της *Επαγγελματικής Εξουθένωσης*.

Πίνακας 1. Συσχετίσεις διαστάσεων της Συναισθηματικής Νοημοσύνης με τις διαστάσεις της Επαγγελματικής Εξουθένωσης

*στατιστικά σημαντική συσχέτιση (P<0,05). NS= P<0,05

	Ευεξία	Αυτοέλεγχος	Συναισθηματικότητα	Κοινωνικότητα	Συναισθηματική Εξάντληση
Ευεξία	1				
Αυτοέλεγχος	0,79*	1			
Συναισθηματικότητα	0,69*	0,84*	1		
Κοινωνικότητα	0,86*	0,81*	0,76*	1	
Συναισθηματική Εξάντληση	-0,51 NS	-0,33*	-0,10*	-0,47*	1
Έλλειψη προσωπικών επιτευγμάτων	-0,49 NS	-0,40 NS	-0,23*	-0,59*	0,71*
Αποπροσωποποίηση	-0,10 NS	0,01 NS	0,09 NS	-0,24 NS	-0,23 NS

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Όσον αφορά τη *Συναισθηματική Νοημοσύνη* (ΣΝ), ο μέσος όρος των απαντήσεων στη διάσταση της *Ευεξίας* είναι 5.49(±0,99), του *Αυτοέλεγχου* 5.17(±0,89), της *Συναισθηματικότητας* 5.47(±0,68) και της *Κοινωνικότητας* 5.24(±0,80).
- Η συνολική Βαθμολογία της ΣΝ ήταν 5,53(±0,64).
- Όσον αφορά την *Επαγγελματική Εξουθένωση* (Ε.Ε), από την ανάλυση προκύπτει Μ.Ο. 27,58 (±6,99) των απαντήσεων στην υποκλίμακα της *Συναισθηματικής Εξάντλησης* που υποδηλώνει μέτριο βαθμό εξουθένωσης για τη συγκεκριμένη διάσταση.
- Ως προς την υποκλίμακα των *Προσωπικών Επιτευγμάτων*, ο Μ.Ο. 16,71 (±5,70) μπορεί να θεωρηθεί ως «υψηλή τιμή» και συνδέεται με χαμηλά επίπεδα εξουθένωσης.
- Ως προς την *Αποπροσωποποίηση*, Μ.Ο.16,89(±2,33), τα αποτελέσματα ανέδειξαν υψηλό επίπεδο και πιθανή σχέση με την εμφάνιση του φαινομένου της επαγγελματικής εξουθένωσης.
- Για τη διερεύνηση της συσχέτισης των υποκλιμάκων της *Συναισθηματικής Νοημοσύνης* με των υποκλιμάκων της *Επαγγελματικής Εξουθένωσης* χρησιμοποιήθηκε ο δείκτης συσχέτισης Pearson r (Πίνακας 1).
- Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδειξαν ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ διαστάσεων της *Συναισθηματικής Νοημοσύνης* και της *Επαγγελματικής εξουθένωσης* των σχολικών διευθυντών/ντριών που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική και αρνητική συσχέτιση της *Συναισθηματικής Εξάντλησης* με τον *Αυτοέλεγχο*, τη *Συναισθηματικότητα* και την *Κοινωνικότητα*. Επιπλέον, παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική και αρνητική συσχέτιση των Προσωπικών Επιτευγμάτων με δύο διαστάσεις της *Συναισθηματικής Νοημοσύνης*: τη *Συναισθηματικότητα* και την *Κοινωνικότητα* (Πίνακας 1).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Παρατηρήθηκε αρνητική σχέση μεταξύ των διαστάσεων της *Συναισθηματικής Νοημοσύνης* και της *Επαγγελματικής Εξουθένωσης* των διευθυντών/ντριών που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα. Άτομα με υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη (ΣΝ) είναι πιο πιθανό να βιώσουν εργασιακή ικανοποίηση και επιτυχία, καθώς και προσωπική ολοκλήρωση και συνολική ευτυχία στη ζωή (Ashkanasy & Daus, 2005; Bastian et al, 2005) και φαίνεται να συνδέεται με υψηλό επίπεδο ικανοτήτων και δεξιοτήτων που χαρακτηρίζουν τα άτομα με υψηλό δείκτη ΣΝ και χαρακτηριστικά και δεξιότητες όπως: κοινωνικές δεξιότητες, ενσυναίσθηση, έλεγχο των συναισθημάτων (Salovey & Mayer, 1990; Goleman, 2011).

Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, ο ρόλος του/της Διευθυντή/ντριας της σχολικής μονάδας είναι πολυδιάστατος και απαιτητικός. Σε ένα πλαίσιο συνεχών κοινωνικών, οικονομικών, τεχνολογικών και εκπαιδευτικών εξελίξεων οι σχολικοί ηγέτες πρέπει να επιδείξουν εύρος δεξιοτήτων προκειμένου να ηγούνται και υποστηρίζουν αποτελεσματικά τα σχολεία τους (Anastasiou & Garametsi, 2021; Boonla & Treputtharat, 2014). Μπορούν να δημιουργήσουν ένα λειτουργικό περιβάλλον εργασίας, να παρακινήσουν τους συναδέλφους τους, να συμβάλουν στην εργασιακή τους ικανοποίηση και την αποτελεσματικότητα των μονάδων τους (Chandolia & Anastasiou, 2020). Η σημαντική συσχέτιση των διαστάσεων της *Συναισθηματικής Νοημοσύνης* και της *Επαγγελματικής Εξουθένωσης* δείχνει ότι η *Κοινωνικότητα* και ο *Αυτοέλεγχος* είναι δύο βαρύνουσες σημασίας χαρακτηριστικά του Σχολικού Ηγέτη, τα οποία παρουσίασαν υψηλό επίπεδο στο δείγμα της παρούσας έρευνας και συσχετίστηκαν με χαμηλότερο επίπεδο *Εργασιακής Εξουθένωσης*, μείωση της *Συναισθηματικής Εξάντλησης* και της *Έλλειψης Προσωπικών Επιτευγμάτων*. Αυτό συνάδει με προηγούμενες μελέτες που αναφέρουν τη σημαντική επίδραση της *Σχολικής Ηγεσίας* και του επιπέδου της *Συναισθηματικής Νοημοσύνης* στην αποτελεσματικότητα καθώς και στο επίπεδο εργασιακής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών (Anastasiou & Garametsi 2021; Τσιγγίλης κ.ά., 2021; Χριστοφορίδου & Πλατσίδου 2020).